

Beatissime Pater!

Michael Memelauer, Episcopus S. Hippolyti in Austria, ad pedes Sanctitatis Vestrae humillime provolutus, enixibus precibus obsecrat, ut praesentem relationem dioecesanam decreto S. Congreg. Consist. de die 4. Novembris 1918 „de relationibus dioecesanis” accomodatam pro V. Quinquennio (1928-1932) super statu dioecesis Sanhippolytanae (St. Poelten) in Austria gratiosissime accipere dignetur.
Pedes Sanctitatis Vestrae deosculans Benedictionem Apostolicam pro dioecesi efflagitare audet

Beatitudinis Vestrae

oboedientissimus et humillimus filius

Ad S. Hippolytum, 1. Januarii 1933

+ Michael Memelauer
Episcopus S. Hippolyti

Relatio

supra statu dioecesis S. Hippolyti (St. Poelten)
pro V. Quinquennio
juxta decretum S. Congreg. Consist. die 4. Novembris 1918.

Caput I.

Generalia de statu materiali personarum et locorum.

1. Indicet Ordinarius nomen et cognomen suum, aetatem, originis locum, et institutum religiosum, hoc est religionem, si ad aliquam pertineat; quando fuerit consecratus, vel, si Abbas sit, benedictus; quando dioecesis regimen suscepit. Si Episcopum Auxiliarem habeat, an datus sit personae vel dioecesi.

Michael Memelauer, natus 23. Septembris 1874 in Sindelburg, dioecesis S. Hippolyti in Austria, electus 18. Aprilis 1927, consecratus 25. Maii 1927 et in possessionem dioecesis introductus 31. Maii 1927.

2. Breviter exponat quaenam sit origo dioecesis, quinam eius titulus seu gradus hierarchicus, quae privilegia potiora; si metropolitana sit, an et quas habeat suffraganeas sedes; et quem Ordinarium appellationis iuxta Codicem, can. 1594 § 2, teneat; si vero suffraganea sit, quem Metropolitam habeat; et num apud illum, vel apud alium Antistitem pro conferentiis episcopalibus conveniat; si denique nulli Metropolitae suffragetur, quem Metropolitam pro Concilio provinciali, pro conferentiis et pro iudicio appellationis teneat iuxta cann. 285, 292 et 1594 § 3.

Dioecesis S. Hippolyti (St. Poelten) in Austria sita est. Eiusdem territorium usque ad annum 1785 jurisdictioni Episcopi Passaviensis in Bavaria subjectum erat. Sede Apostolica approbante Episcopus Passaviensis die 4. Julii 1784 declaravit, se jurisdictione in istud territorium decessurum esse et Ss. D. D. Pius VI. Bulla de die 4. Februarii 1785 duos circulos Austriae inferioris in novam dioecesim „S. Hippolyti” nominatam circumscripsit et simul episcopatu Neostadiensi suppresso et extincto Episcopum Neostadiensem evocavit ad S. Hippolyti dioecesis regimen.

Quoad causas ecclesiasticas sedes episcopalis Sanhippolytana non gaudet privilegiis seu praerogativis. Archiepiscopus Viennensis jure metropolitano super hanc dioecesim S. Hippolyti gaudet. Conferentiae episcopales quotannis apud Metropolitam celebrantur.

3. Dicat praeterea:

a) quinam locus residentiae Ordinarii, cum indicationibus ad epistolas inscribendas necessariis;

b) quaenam amplitudo dioecesis, ditio civilis, caeli temperies, lingua;

c) quaenam summa incolarum et praecipua oppida; quot inter incolas sint catholici; si autem varii adsint ritus, quot catholici in singulis, et si acatholici inveniantur, quot sint, et in quales sectas dividantur;

d) qui numerus sacerdotum saecularium, clericorum et alumnorum seminarii;

e) utrum adsit Capitulum cathedrale, an potius coetus consultorum dioecesanorum; an adsint alia Capitula, vel sacerdotum coetus instar Capitulorum, seu Communiae, et quot;

f) in quot vicariatus foraneos, decanatus, archipresbyteratus aliasve circumscriptiones dioecesis divisa sit; quot sint paroeciae, cum numero fidelium earum quae maximae vel minimae sunt; an adsint paroeciae per linguas seu nationes distinctae, et an per familias et non territorio divisa, et quo iure; quot aliae ecclesiae vel oratoria publica adsint; sitne sacer aliquis locus celeberrimus, et qualis, cann. 216, 217;

g) utrum et quaenam religiones virorum habeantur, cum numero domorum et religiosorum sacerdotum;

h) utrum et quaenam religiones mulierum, cum numero domorum et religiosarum.

a) Locus residentiae Ordinarii est St. Poelten in Austria.

b) Ad dioecesim pertinent duo circuli Austriae inferioris, nempe circulus supra silvam

Viennensem et supra montem Manhart. Territorium dioecesis complectitur spatium 185 milliarium quadratorum. Dioecesi S. Hippolyti adjacet ex parte orientali archidioecesis Viennensis, ex parte meridionali dioecesis Secoviensis in Styria, ex parte occidentali dioecesis Linciensis in Austria superiori et ex parte septentrionali dioecesis Budvicensis et Brunensis in Cecho-Slovakia. Dioecesis habet coelum salubre. Lingua inter incolas usitata est germanica.

c) Summa incolarum in dioecesi est circiter 640.000. Inter has incolas sunt 630.000 catholici, 5000 acatholici (Lutherani), 2300 Judaei, reliqui confitentur aliam vel nullam religionem. Praecipua oppida sunt: St. Poelten, Amstetten, Waidhofen, Melk, Krems, Stein, Zwettl, Gmünd.

d) Numerus saecularium sacerdotum: 450
regularium sacerdotum: 295
alumnorum in seminario majori: 64
alumnorum in seminario minori: 192

e) Est unum Capitulum cathedrale in St. Poelten cum 8 canonicis, inter quos sunt tres dignitarii (praepositus, decanus et scholasticus).

f) Decanatus seu Vicariatus foranei sunt 26 et 404 parochiae; quoad numerum fidelium sunt maximae: St. Poelten ad Ss. Trinitatem: 16.600; St. Poelten ad Assumptionem B. M. V.: 12.000; St. Poelten ad S. Josef: 10.000; Krems: 13.000; Amstetten: 9800; Waidhofen ad Ybbisam: 7400; et aliae 30 parochiae, quae 4000 - 5000 catholicos numerant.

Quoad numerum fidelium minimae sunt: Neuhaus: 240; Spital: 235; Ried: 285; Oed: 292 et aliae 15, quae 300 - 400 fideles numerant.

Parochiae per linguas seu nationes distinctas non adsunt. Praeter 404 ecclesias paroeciales sunt 30 aliae ecclesiae publicae. Ex dictis 404 ecclesiis parochialibus sunt 117 parochiae curae regularium demandatae. Insuper exstant in dioecesi 66 ecclesiae, quas dicunt filiales, 68 oratoria in castellis nobilium, 20 oratoria in coemeteriis et 170 oratoria publica, in quibus celebratio missae intra juris limites concessa est. Loci sacri, ad quos fideles peregrinantur, sunt plures; celeberrimi sunt: Maria Taferl, Sonntagberg, Dreieichen, Langegg, Hoheneich, Eisgarn.

g) Instituta religiosa virorum sunt 16 cum 19 domibus et 358 sacerdotibus, 63 clericis et novitiis et 40 religiosis laicis.

h) Instituta religiosa mulierum sunt 15 cum 107 domibus et 1174 religiosis.

Caput II.

De administratione temporalium bonorum, de inventariis et archivis.

4. An et quomodo iuxta civiles loci leges, facultas possidendi, acquirendi et administrandi, quae ecclesiae propria est, sarta tectaue sit; an potius coarctata; et si ita sit, quaenam sit conditio cleri et ecclesiarum.

Ecclesia iuxta vigentes leges civiles habet facultatem bona temporalia possidendi, acquirendi et administrandi.

5. An institutum sit penes Curiam Consilium administrationis et quibusnam constet; et num Episcopus in administrativis actibus maioris momenti illud audierit iuxta praescripta can. 1520.

Consilium administrationis institutum est et constat praeside ipso Ordinario et duobus viris idoneis, nempe Cancellario et eius Adjuncto. In administrationis actibus maioris momenti Ordinarius illud audit.

6. An administratores particulares, sive ecclesiastici sive saeculares, cuiusvis ecclesiae etiam cathedralis, aut loci pii canonice erecti, aut confraternitatum, reddant quotannis Ordinario rationem suae administrationis. Can. 1525.

Administratores, tum ecclesiastici tum saeculares cuiusvis ecclesiae etiam cathedralis et confraternitatum quotannis Ordinario rationem suae administrationis reddunt.

7. An servata sint praescripta can. 1523 circa modum administrationis, et confectionem librorum accepti et expensi; can. 1526 de non inchoandis litibus sine Ordinarii scripta licentia; can. 1527 de abstinendo ab actibus Ordinariam administrationem excedentibus; et can. 1544 seqq. circa congruam dotem, tabulas piarum foundationum, aliaque.

Praescripta Can. 1523 circa modum administrationis et confectionem librorum accepti et expensi, Can. 1526 de non inchoandis litibus sine Ordinarii licentia scripta, Can. 1527 de abstinendo ab actibus ordinariam administrationem excedentibus et Can. 1544 sequ. circa congruam dotem, tabulas foundationum observantur.

8. An qui bona fiduciaria ad pias causas acceperint, servent quae can. 1516 statuit, praesertim circa rationem Ordinario reddendam.

Qui bona fiduciaria ad pias causas accipiunt, servant, quae Can. 1516 statuit.

9. In venditione, oppignoratione, permutatione, locatione et emphyteusi bonorum servataene sint fideliter ab omnibus normae cann. 1530-1533, 1538-1542; et si non, quae remedia adhibita. Praecipua quae acta sunt his de rebus negotia referantur.

In venditione, oppignoratione, permutatione et emphyteusi bonorum normae Codicis et leges civiles servantur.

10. Circa decimarum et primitiarum solutionem serventurne laudabiles consuetudines, praecavendo tamen a dura exactione. Can. 1502.

Decimarum et primitiarum solutio non in usu est.

11. Circa oblationes in commodum paroeciae et missionis serventurne praescripta can. 1182 de earum administratione et ratione Ordinario reddenda; et collectores abstineantne a vexatoria et odiosa requisitione.

Oblationes in commodum paroeciae et missionis destitutae ab iis administrantur, qui juxta Can. 1182 ad hoc negotium vocantur. De earum administratione Ordinario ratio datur.

12. Circa missarum stipem quomodo servantur quae can. 831 praescribit de taxa synodali; quae can. 835 de non colligendis a sacerdotibus missis, quibus intra annum ipsi satisfacere nequeant; quae can. 841 de transmissione ad Ordinarium missarum exuberantium; quae cann. 843 et 844 de libro tam personali quam ecclesiarum proprio pro missis adnotandis.

Taxa circa missarum stipem per decretum Ordinarii consentiente Capitulo cathedrali definita est. Sacerdos¹ generatim missas non colligunt, quibus infra annum satisfacere nequeunt. Tenentur anno elapso missas exuberantes ad Ordinarium transmittere. Rectores ecclesiae et alii sacerdotes eleemosynas recipientes peculiarem debent habere librum, in quo notantur missarum receptorum numerus, intentio, eleemosyna et dies celebrationis.

13. An inventaria immobilium, mobilium et sacrae suppellectilis uniuscuiusque ecclesiae, parochiarum, capitulorum, confraternitatum aliorumque piorum locorum, quae canonice erecta sint, confecta in duplici exemplari, alio pro pio opere, alio pro Curia episcopali, habeantur iuxta cann. 1296, 1522. Cautumne sit, et quomodo, ne morte rectoris ecclesiae, aut superioris pii operis, mobilia et suppellectilia disperdantur aut subtrahantur. Cann. 1296, 1300-1302.

Inventaria immobilium, mobilium et sacrae suppellectilis ecclesiarum parochialium et

¹ Statt „Sacerdotes“.

confraternitatum conficiuntur in duplici exemplari; alterum conservatur in tabulario administrationis, alterum in archivo Curiae.

Cautum est, ne morte rectoris ecclesiae mobilia et suppellectilia disperdantur, quia omnes clerici beneficiarii obligatione tenentur curandi testamento, ut canonica praecepta debitum effectum etiam in foro civili sortiantur. Adveniente ipsorum morte decanus documenta, quae ad ecclesiam pertinent et in eorum domo reperiuntur, occupat. Etiam missarum stipendia residua a decano accipiuntur.

14. An Episcopus archivum habeat ad tramitem cann. 375-378 erectum et custoditum et cum documentis et libris de quibus in cann. 470 § 3, 1010, 1047, 1107; a quo tempore documenta incipiant, et an pergamenae et incunabula habeantur; catalogine confecti sint; an aliud quoque secretum archivum, vel saltem armarium obseratum, in qua scripturae secretae custodiantur, servatis regulis cann. 379-380.

Episcopus habet archivum seu tabularium dioecesanum, in quo instrumenta et scripturae, quae negotia dioecesana tum spiritualia tum temporalia spectant, custodiuntur. Archivum semper est clausum et nemini illud ingredi licet sine Episcopi et Vicarii generalis licentia. In hoc archivo custodiuntur etiam authenticum exemplar librorum paroecialium ad Curiam episcopalem fine cuiuslibet anni transmissorum, librum in quo nomina singulorum ordinatorum notantur cum documentis eorum, rescripta S. Congregationum quoad dispensationes pro foro externo et interno in causis matrimonialibus. Matrimonia conscientiae in peculiari libro adnotanda hucusque non contracta sunt. Episcopus armarium observatum² habet, in quo scripturae secretae custodiuntur.

15. An ecclesia cathedralis, collegiatae, paroeciales, confraternitates et pia loca canonice erecta sua quoque archiva detineant, cum documentis cuicumque piae causae propriis, cum inventariis mobilium et immobilium et cum catalogo omnium documentorum; et exemplar eiusdem catalogi exhibitumne fuit Curiae episcopali, et in archivo Curiae repositum iuxta can. 383.

Ecclesia cathedralis, paroeciales et confraternitates sua quoque archiva detinent cum documentis cuicumque piae causae propriis, cum inventariis mobilium et immobilium. Exemplar documentorum et inventariorum in Curia episcopali repositum est.

Caput III.

De fide et cultu divino.

16. Utrum graves errores contra fidem serpent inter dioecesis fideles; vel aliqua praxis superstitiosa aut ab institutis catholicis aliena in dioecesi vigeat; an modernismi, theosophismi, spiritismi lues dioecesim infestet, et an aliqui e clero eisdem erroribus infecti sint. Quenam huius mali fuerit, vel adhuc sit causa.

Adsitne consilium a vigilantia, quot personis constet, et quo fructu munera sua expleat.

An professio fidei cum iuramento antimodernistico exigatur, et ab omnibus ad quos spectat fideliter praestetur iuxta can. 1406 et decretum S. Officii 22 Martii 1918.

Graves errores contra fidem inter dioecesis fideles non serpunt. Utique in civitatibus non pauci indifferentismi lue infecti sunt et in centris industrialibus operarii permulti socialismo adhaerent. Modernismi, theosophismi, spiritismi lues dioecesim non infestat. Clerus eisdem erroribus non infectus est. Consilium a vigilantia in dioecesi constitutum est constans tribus canonicis, qui hucusque causam interveniendi non habuerunt. Professio fidei cum iuramento antimodernistico exigatur et ab omnibus ad quos spectat fideliter praestatur.

² Statt „obseratum“.

17. *Utrum divinus cultus libere exerceatur; sin minus, unde obstacula proveniant: a civilibusne legibus, an ab hostilitate perversorum hominum, vel ab alia causa; quatenam ratio suppetat ad ea amovenda et num adhibeatur.*

Cultus divinus in dioecesi libere exerceri potest et revera exercetur.

18. *An ecclesiae iura circa coemeteria sarta tectaue sint et canonicae de his leges servari possint et servantur. Cann. 1205 seqq.*

Coemeteria ecclesiae propria in permultis parochiis exstant; in aliis coemeteria sunt societatis civilis propria, quae etiam benedicuntur. A catholicis in his coemeteriis interconfessionalibus reservatum spatium non benedictum habent. Quaelibet parochia habet suum coemeterium apte clausum et caute custoditum. Religiosi exempti fere in omnibus monasteriis coemeterium proprium habent a coemeterio laicorum distinctum.

19. *Utrum in cultu divino, in sanctorum, sacrarum imaginum et reliquiarum veneratione; in sacramentorum administratione necnon in sacris functionibus, sive quoad ritus sive quoad linguam et cantum, leges canonicae ac liturgicae servantur. An in his, et quatenam, irreperant singulares consuetudines; sitne cura ut prudenter submoveantur, an potius tolerantur, et quatenam de causa. Can. 731 seqq.; can. 1255 seqq. Adsintne in ecclesiis picturae, statuariae aliaque a sanctitate loci aliena, vel minus consona liturgicis legibus; et quid fiat ut amoveantur. Arceanturne semper a domo Dei profani conventus et nudinae etiam ad pias causas. Can. 1178.*

In cultu divino, in Sanctorum, sacrarum imaginum et reliquiarum veneratione, in sacramentorum administratione, nec non in sacris functionibus, sive quoad ritus sive quoad linguam et cantum leges canonicae et liturgicae observantur.

In ecclesiis picturae, statuariae aliaque a sanctitate aliena vel minus consona liturgicis legibus non adsunt. Profani conventus et nudinae a domo Dei arcentur.

20. *Utrum numerus ecclesiarum in singulis oppidis vel paroeciis fidelium necessitati sufficiat.*

Numerus ecclesiarum in singulis oppidis et paroeciis fidelium necessitati adhuc sufficit. In ultimis annis quinque novae ecclesiae aedificatae sunt et quidem in St. Poelten, Amstetten, Kematen, Böellerwerk et Spratzern.

21. *An generatim ecclesiae mundaes sint, decenter ornatae et suppellectili sufficienti instructae. Adsintne egentis, squalidae, fatiscentes, et an et quid agatur ut reficiantur.*

Recenseantur ecclesiae, si adsint, structurae arte, picturis aut pretiosa suppellectili insignes: et dicatur num congrua de his omnibus cura adhibeatur.

Ecclesiae generatim mundaes et decenter ornatae et suppellectili sufficienti instructae sunt. Haud paucae ecclesiae splendore excellunt; multis in locis parochi et fideles adlaborant, ut decus ecclesiarum augeatur. Ecclesiae structurae arte, picturis et pretiosa suppellectili insignes adsunt nonnullae; praecellunt praesertim ecclesia cathedralis, ecclesiae in Krems, Waidhofen, Maria Taferl, et ecclesiae monasteriorum in Zwettl, Lilienfeld, Göttweig, Herzogenburg, Melk, Seitenstetten. De his omnibus congrua cura adhibetur.

22. *An ingressus in ecclesias, dum sacra aguntur, sit, prout debet, prorsus absolute semperque gratuitus. Can. 1181.*

Ingressus in ecclesias, dum sacra aguntur, semper gratuitus est, ita ut quilibet vel pauperrimus absque gravamine libere ingredi ibique adstare valeat.

23. *An ecclesiae rite custodiantur ne furtis et profanationibus obnoxiae fiant, et eae in quibus SS. Eucharistia asservatur, praesertim paroeciales, quotidie per aliquot horas fidelibus pateant iuxta can. 1266. Quomodo observentur: cann. 1267 et 1268 circa custodiam SSmi*

Sacramenti in uno tantum loco et altari; et circa decorem et ornamentum praecellentissimum altaris eiusdem; can. 1269 circa tabernaculi statum; can. 1271 circa lumen coram SSmo. Ecclesiae rite custodiuntur, ne furtis et profanationibus obnoxiae fiant; ecclesiae paroeciales, in quibus S. Eucharistia asservatur, quotidie per totam diem aut saltem per aliquot horas fidelibus patent. S. Eucharistia habitualiter in uno tantum ecclesiae altari, regulariter in altari majori custoditur excepta ecclesia cathedrali. Altare, in quo S. Eucharistia asservatur, est regulariter prae omnibus aliis ornatum. Particulae consecratae toties renovantur, quoties pro locorum conditione necessarium est. De regula renovatio alternis saltem hebdomadibus fit. Tabernaculum immobile in media altaris parte positum est undequaue solide clausum et decenter ornatum. Clavis tabernaculi diligentissime a sacerdote custoditur. Coram tabernaculo, in quo S. Eucharistia asservatur, lucet lampas die noctuque.

Caput IV.

De iis, quae ad Ordinarium pertinent.

24. Indicet Ordinarius quibus redditibus ipse qua talis fruatur, sive sint ex bonis immobilibus, ex publico foenore vel aerario, ex incertis Curiae, ex dioecesis contributione, sive ex aliis causis: et an sibi sufficientes sint; qualem domum episcopalem inhabitet, et cum quibusnam convivat: an et quale cathedraticum exigat iuxta can. 1504; an et quales alias exactiones forte imposuerit iuxta cann. 1505, 1506; utrum aliquo aere alieno sive qua Ordinarius, sive qua persona privata gravetur; et qua ratione eius extinctioni consulat.

Redditus Ordinarii S. Hippolyti sunt per annum 40.000 schelingorum ex bonis mensae episcopalis. Ex hac summa quotannis sub titulo vectigalium et tributuum publicorum haud parva summa detrahitur.

Ad mensam episcopalem pertinet praedium quoddam parvum, Ochsenburg dictum, cuius proventus exigui sunt. Redditus sufficientes sunt, ita ut mensa episcopalis aere alieno non gravetur.

Domus, quam Episcopus in urbe Sanhippolytana inhabitat, non est Ordinario sed fundo sic dicto religionis propria et est pars illius aedificii, quod usque ad erectionem sedis episcopalis Sanhippolytanae monasterium Canonicorum juxta regulam S. Augustini fuit. Convivunt Episcopus in residentia cum secretario sacerdote et familiaribus, qui bonae famae gaudent. Cathedraticum in dioecesi numquam in usu fuit et non exigitur. Etiam aliae exactiones praeter tributum pro Seminario non impositae sunt.

25. An episcopales aedes et bona mensae sive mobilia sive immobilia, accurato inventario confecto, curaverit iuxta praescripta cann. 1483, 1299 § 3 et 1301.

Inventarium confectum est, in quo omnia utensilia et bona mobilia et immobilia mensae episcopalis addicta exprimuntur et describuntur, quod inventarium sede vacante interveniente gubernio saeculari et Capitulo cathedrali successoribus traditur.

26. An in ultima sedis vacatione praeter Vicarium Capitularem oeconomus quoque constitutus fuerit pro mensae bonis et res bene gestae fuerint iuxta cann. 432, 433.

In ultima sedis vacatione praeter Vicarium Capitularem etiam Oeconomicus pro mensae bonis juxta leges ecclesiasticas a Capitulo cathedrali constitutus est.

27. Quomodo residentiae legi satisficiat; qua frequentia pontificalia peragat, conciones habeat et pastoralibus litteris clerum et populum instruat; quomodo caveat ut ecclesiasticae leges notae fiant, et ut ab omnibus fideliter serventur. Can. 336.

Praecepto residentiae religiosissime satisfeci. Sacras functiones, quae in Ceremoniali Episcoporum et in Pontificali Romano ceu actus episcopi assignantur, pontificalia per annum diebus festivis majoribus peregi. Variis occasionibus tum in civitate Sanhippolytana tum in

aliis dioecesis locis sermones sacros et conciones habui. In omnibus visitationibus canonicis infra Missam post Evangelium verbum divinum praedicavi. Pastoralibus litteris clerum ac populum instruxi et curavi, ut leges ecclesiasticae et mandata Summi Pontificis per folium dioecesanum nota fiant et observantiam legum ecclesiasticarum urgebam.

28. Qua frequentia sacramentum confirmationis administret; et quomodo provideat, si ipse per se omnium necessitatibus consulere nequeat. Serventur in huius sacramenti collatione regulae de aetate confirmandorum et de patrinis.

Sacramentum confirmationis in ecclesia cathedrali in hebdomada Pentecostes administravi. In reliquis dioecesis locis parochialibus una cum canonica visitatione jungebatur. In collatione huius sacramenti canonicae regulae de aetate confirmandorum et de patrinis servantur.

29. Quot in quinquennio sive per se sive per alium ad sacros ordines promoverit. Et an servaverit leges de non promovendis:

a) qui necessarii non sint vel utiles iuxta can. 969;

b) qui saltem integrum theologiae curriculum in seminario non peregerint. Can. 972 § 1. An numerus ordinatorum par fuerit necessitati dioecesis. An aliquem incardinaverit, qua de causa, et num iuxta legem can. 111 seqq.

In Quinquennio elapso per me 63 ad ordines majores promoti sunt, et quidem 44 saeculares, 19 religiosi. Omnes ad ordines promoti sunt necessarii et utiles ecclesiis dioecesis. Omnes Ordinati integrum theologiae cursum in Seminario peregerunt.

Numerus ordinatorum non par fuit necessitati dioecesis. Incardinatus est unus sacerdos, Joseph Hofer, qui curam spiritualem militiae in hac urbe gerit. Leges Can. 111 sequ. observatae sunt.

30. An servatae sint regulae can. 877 seqq. in concedenda facultate vel licentia sacramentales confessiones audiendi; et can. 893 seqq. circa casus reservados.

Jurisdictio ad audiendas confessiones iis tantum concessa est, qui idonei per examen reperti sunt.

Nunc temporis propter mutatas temporum circumstantias casus reservati in dioecesi non sunt.

31. Circa sacram praedicationem, an consuluerit ut iuxta Const. S. P. Benedicti XV et normas a S. C. Consistoriali datas die 28 Iunii 1917 omnia rite procederent; ac maxime ut servarentur praescripta can. 1340 seqq. circa licentiam concedendam et can. 1347 circa modum et argumentum concionandi. An curaverit ut votum a can. 1345 expressum de brevi aliqua homilia in omnibus missis festivis habenda sensim ad effectum ducatur.

Licentia concionandi tantum sacerdotibus, de quorum bonis moribus et sufficienti doctrina constat, concessa est et circa modum concionandi leges ecclesiasticae observantur. In missis, quae diebus festis de praecepto et dominica celebrantur, in omnibus ecclesiis parochialibus fit concio ad populum. In diebus dominicis ad Vesperas sacras ex ambone sacerdos doctrinam christianam tum pro parvulis tum pro adultis exponit.

32. An et quo fructu avertere pro viribus studuerit fideles a nuptiis cum acatholicis, infidelibus, aut impiis iuxta cann. 1060, 1064, 1065, 1071.

Quoad nuptias cum acatholicis leges ecclesiasticae rite observantur. Fideles a mixtis nuptiis absterrentur et si cuiusmodi nuptiae impediri nequeunt, curant pastores ne contra Dei et ecclesiae leges contrahantur et cautiones praescriptae semper exigantur.

33. An in quinquennio totam dioecesim ipse per se, aut per alium visitaverit iuxta cann. 343-346. An praeter loca et res, libros et archiva, personas quoque clericorum visitaverit, eos singillatim audiendo, ut cognoscat quae sit uniuscuiusque vitae ratio, quae confessionis

frequentia etc. An inspexerit quoque quae habentur circa legatorum adimplementum et missarum manualium satisfactionem ac stipem, et an constiterit omnia ad legis normam procedere iuxta cann. 824-844. Et si abusus aliquos hac in re detexit, referat.

Dioecesis per me et decanos et archidecanos quotannis visitatur. Per me quotannis 26 parochiae visitantur.

Claustra et instituta religiosa a commissariis episcopalibus visitantur, in quantum haec visitatio a me peragi non potest.

Praeter loca, res, libros et archiva in paroeciarum visitatione etiam visitationem personalem cleri peregrini eos singillatim audiendo, si circumstantiae hoc postulaverunt.

Legatorum et missarum manualium satisfactionem ac stipem inspexi. Omnia juxta Can. 824-844 fiunt. Abusus in hac re non detectus est.

34. Utrum et quomodo dioecesanam synodum celebraverit, et quando novissima synodus congregata fuerit. Cann. 356-362.

Novissima Synodus dioecesana 1908 celebrata est. Abhinc quotannis feria IV. et V. hebdomadis majoris ad Episcopum conveniunt ad consilia inter Ordinarium et decanos congregatos conferenda, quo fit, ut synodus suppleatur.

35. Si sit metropolitanus aut conferentiarum episcopalium praeses: an et quando concilium et quando conferentias convocaverit; quinam interfuerint; et quo fructu res cesserit. Cann. 283-292. Ceteri Episcopi: an concilio provinciali, et conferentiis ipsi per se, aut saltem per procuratorem, interfuerint. Can. 287.

Conferentiis episcopalibus in sede Metropolitana semper interfui.

36. Quomodo se habeat cum civili loci auctoritate; an episcopalis dignitas et iurisdictio sarta tecta ita semper servari potuerit, ut numquam, servilitate erga humanas potestates vel alio modo, detrimentum libertati et immunitati ecclesiae, aut dedecus statui ecclesiastico obveniret.

Inter civilem auctoritatem et Episcopum hucusque concordia fuit et est ita, ut dignitas et iurisdictio episcopalis servari potuerit. Servilitate erga humanas potestates non peccavi.

Caput V.

De Curia dioecesana.

37. Utrum Curia dioecesana aedes proprias, sufficientes et convenientes habeat; et si non, an et quomodo huic defectui consuli queat. Exhibeatur prospectus officialium Curiae episcopalis, adiectis iudicibus synodalibus, examinadoribus, parochis consultoribus, censoribus librorum aliisque peculiaribus administris. Can. 363 seqq.

Curia dioecesana in aedibus episcopalibus partem congruentem et sufficientem assignatam habet.

Ad curiam dioecesanam pertinent: Vicarius generalis Carolus Forstner, praepositus Capituli cathedralis, qui simul munere Cancellarii fungitur.

Officialis Dr. Joannes Litschauer, scholasticus Capituli cathedralis. Promotor iustitiae Dr. Carolus Frank, professor S. Theologiae. Defensor vinculi Dr. Carolus Frank et Dr. Joannes Steiner, secretarius Episcopi.

Judices prosynodales et examinadores: 10 Rev. Dom. Canonici Capituli cathedralis et professores S. Theologiae. Consultores quatuor parochi. Duo notarii et unus Cursor. 10 Censores librorum.

38. De qualitatibus et opere Vicarii generalis et aliorum praecipuorum ministrorum adumbratio aliqua fiat.

Vicarius generalis est vir apprime in rebus ecclesiasticis eruditus, qui cleri et populi magna aestimatione gaudet; etiam alii ministri ad amussim officium suum implent.

39. Quinam sint Curiae proventus sive ex taxis, sive ex multis pecuniariis, sive ex aliis titulis: et quomodo erogentur.

Curiae proventus sunt ex taxis et partim e fundo religionis. Erogantur in sustentationem curialium.

Caput VI. *De Seminario.*

40. Si dioecesis seminario careat, quomodo consulatur pro comparandis sacerdotibus dioecesi necessariis. An studium sit seligendi bonae spei iuvenes, e dioecesi oriundos, ad clerum indigenam creandum; quo fructu et ubinam educentur. Can. 1353.

In dioecesi adest seminarium majus et duo seminaria minora. Sacerdotes dant operam, ut pueros, qui indicia ecclesiasticae vocationis praebent, peculiaribus curis a saeculi contagiis arceant, ad pietatem informant et in eis vocationis germen foveant.

41. Si seminarium adsit, referatur enucleate:

a) de numero et statu eorum qui externam disciplinam regunt, qui spiritualiter alumnos dirigunt, qui docent, qui discunt;

b) de statu aedium et rusticationis domus;

c) de redditibus et oneribus, hoc est de statu activo et passivo pii instituti;

d) de iis quae videantur necessaria ad meliorem Seminarii statum.

a) In seminario majori in St. Poelten est rector Albertus Weikersdorfer, canonicus honorarius, qui externam disciplinam regit et in seminario habitat. Eum in regimine adjuvat rector spiritualis Dr. Joannes Landlinger. Alumnos docent octo professores, viri probi et docti, qui non in seminario vivunt.

b) Seminarium regulis hygienicis respondet. Domus rusticationis non adest.

c) Redditi seminarii majoris nunc non sufficiunt ad alendos alumnos et professores. Est liberum ab oneribus.

d) Episcopus sacerdotibus tributum seminaristicum imposuit et quotannis fideles precibus adivit, ut victualia ad meliorem alumnorum sustentationem praestarent.

Pensionem alumni non solvent; omnes gratis aluntur.

e) Praeter seminarium majus existunt in dioecesi duo seminaria minora, unum in Seitenstetten, alterum in Melk. Externam disciplinam regunt in Seitenstetten Martin Kroissmayr, in Melk Joannes Oberbauer, presbyteri saeculares; spiritualiter alumnos dirigunt in Seitenstetten Dr. Joseph Weichselbaum, in Melk Franziskus Braunshofer, presbyteri saeculares, vicerectores dicti.

b) Seminaria respondent regulis hygienicis. Domus rusticationis non adest.

c) Seminaria propriam dotationem habent, quae ex collectis et dotis sacerdotum et fidelium coalescit. Sed dotatio hisce temporibus non sufficit. Aere alieno non gravantur.

d) Propter insufficientem dotationem duorum seminariorum dioecesim rogavi, ut me in sustentandis seminariis adjuvent, et non frustra.

42. Distinctumne sit seminarium in maius et minus iuxta can. 1354 § 2.

Et si prudentia suaserit, aut dioecesis conditio exegerit, ut dumtaxat seminarium minus seu schola apostolica, uti vocant, constitueretur, dicatur ubinam maiores alumni educantur: num in seminario proprio provinciali, seu regionali, seu interdioecesano apostolica auctoritate constituto iuxta can. 1354 § 3. Et de eius statu adumbratio aliqua fiat.

-

43. *An servatae sint regulae: can. 1356 circa tributum seminaristicum; can. 1357 circa visitationem alumnorum et regulas internas; cann. 1358, 1360, 1361 circa directionem disciplinarem, oeconomicam et spiritualem; can. 1359 circa deputatos; can. 1363 circa alumnos admittendos et excludendos; can. 1371 circa dimittendos aut expellendos; cann. 1364-1366 circa institutionem litterariam et scientificam, praesertim philosophiae et theologiae; can. 1367 circa pietatis exercitia; can. 1369 circa spiritum ecclesiasticum fovendum et urbanitatis leges tradendas.*

Tributum seminaristicum pro seminario majori inductum est et quidem 1 ½ %; pro seminariis minoribus non est in usu.

Seminaria saepius visitantur. In quolibet seminario rector pro disciplina etiam pro curanda re familiari oeconomiam administrat, quia oeconomus proprius propter tenuitatem dotationis constitui non potest. Adsunt rectores spirituales.

Deputati pro disciplina et pro administratione bonorum temporalium constituti sunt et quidem Canonici Capituli cathedralis Franciscus Huber, Dr. Joannes Litschauer, Joannes Weber et Conradus Sehner.

Praescripta Can. 1363 circa alumnos admittendos et excludendos et Can. 1371 circa dimittendos et expellendos rite observantur.

Quod studium attinet in seminariis minoribus humaniora studia perficiuntur juxta methodum, quae in nostris mediis scholis publicis praescripta sunt, quia alumni horum seminariorum gymnasium publicum visitant. Studia humaniora in 8 annis perficiuntur.

Studium philosophiae jam in gymnasiis tractatur, sed accuratius juxta mentem S. Thomae in seminario majori perficitur.

Alumni juxta statuta et leges ecclesiasticas educuntur et omnia, quae quo fieri potest modo pietas et disciplina excolitur. Praescripta Can. 1367 et 1369 observantur.

44. *An Ordinarius curaverit ut aliquis alumnus pietate et ingenio praestans peculiaria Urbis collegia, vel universitates sive facultates a S. Sede in Urbe vel alibi probatas adiret, ut ibidem in studiis perficeretur iuxta can. 1380.*

Curavi, ut aliqui alumni pietate et ingenio praestantes Universitates adirent. Nunc temporis duo alumni in Collegio Germanico-Ungarico Romae studia perficiunt, unus in Universitate Oenipontensi et unus sacerdos in Anima Romae, ut gradus academicos consequantur.

Caput VII.

De clero generatim.

45. *An clerus generatim habeat quo honeste vivere possit. An pro senibus et infirmis domus aut saltem subsidia adsint quibus adiuvari possint.*

Clerus generatim nunc temporis honeste vivere potest. Pro senibus et infirmis propria domus dioecesana, in qua recipiuntur et sustentantur, non adest. Unio quaedam sic dicta „unio S. Hippolyti” infirmis in quantum potest sublevat.

46. *An habeatur domus propria pro spiritualibus cleri exercitiis; an etiam quo poenitentes recipiantur.*

Domus propria pro spiritualibus exercitiis cleri non adest. Sed clero in collegio Patrum ss. Redemptoris in Eggenburg et in seminario majori ad S. Hippolytum occasio ad spiritualia exercitia praebet. Multi sacerdotes etiam in Lainz apud societatem Jesu et in St. Gabriel apud patres Verbi divini in dioecesi Viennensi exercitiis spiritualibus vacant. Nomina eorum qui ad spiritualia exercitia conveniunt in folio dioecesano publicantur. Non adest domus, in qua poenitentes recipiuntur.

47. *Quo fructu Ordinarius curaverit ut clerici omnes ea adimpleant quae recensent: can. 125 circa sacramentalem confessionem et pietatis exercitia; can. 126 circa periodicum recessum ad spiritualia exercitia; can. 130 circa examina annualia novorum sacerdotum; cann. 131 et 448 circa conferentias cleri; can. 133 circa cohabitationem cum mulieribus; can. 134 circa communem clericorum vitam, praesertim vicariorum cooperatores cum suo parochi, can. 476 § 5; can. 135 circa recitationem officii divini; can. 136 circa habitus ecclesiastici et tonsurae delationem; can. 811 circa vestis talaris delationem in missae celebratione; can. 137 circa fideiussiones cavendas; cann. 138-140, 142 circa abstinentiam ab omnibus quae statum ecclesiasticum dedecent, a theatris et spectaculis mundanis et a negotiorum saecularium gestione.*

In quantum mihi notum est, clerici frequenter poenitentiae sacramento conscientiae maculas eluunt (Can. 125) et spiritualibus exercitiis statutis temporibus vacant (Can. 186). Sacerdotes examen singulis annis per integrum triennium in diversis sacrarum scientiarum disciplinis subeunt secundum modum ab Ordinario determinatum. (Can. 130).

Conferentiae a Cod. J. C. (Can. 131, 448) praescriptae, quae apud nos conferentiae Pastorales nominantur, singulis annis in quolibet decanatu habentur et, in quantum cura animarum permittit, omnes sacerdotes conferentiis interesse tenentur.

47. *Quo fructu Ordinarius curaverit ut clerici omnes ea adimpleant quae recensent: can. 125 circa sacramentalem confessionem et pietatis exercitia; can. 126 circa periodicum recessum ad spiritualia exercitia; can. 130 circa examina annualia novorum sacerdotum; cann. 131 et 448 circa conferentias cleri; can. 133 circa cohabitationem cum mulieribus; can. 134 circa communem clericorum vitam, praesertim vicariorum cooperatores cum suo parochi, can. 476 § 5; can. 135 circa recitationem officii divini; can. 136 circa habitus ecclesiastici et tonsurae delationem; can. 811 circa vestis talaris delationem in missae celebratione; can. 137 circa fideiussiones cavendas; cann. 138-140, 142 circa abstinentiam ab omnibus quae statum ecclesiasticum dedecent, a theatris et spectaculis mundanis et a negotiorum saecularium gestione.*

Quoad cohabitationem cleri cum mulieribus leges ecclesiasticae adimplentur. (Can. 133).

Consuetudo vitae communis inter clericos eo modo apud nos viget, ut cooperatores unacum parochi in eadem paroeciali domo commorentur et haec consuetudo semper in dioecesi servatur. (Can. 134).

Officium divinum a clero, in quantum mihi cognitum est, religiose persolvitur. (Can. 135).

Clerici decentem habitum ecclesiasticum secundum legitimam consuetudinem deferunt. (Can. 136).

A fidei iudicando etiam de bonis propriis clerici se abstinere. (Can. 137).

Praescripta Can. 138, 140, 142 circa abstinentiam ab omnibus, quae statum ecclesiasticum dedecent, a theatris et spectaculis mundanis et negotiatione et mercatura observantur.

48. *An et quot clericis licentiam concesserit, de qua in can. 139 § 3, operam suam praestandi in arcis seu mensis nummulariis parsimonialibus, cooperativis, ruralibus, aut similibus: an ratione communis boni, deficientibus laicis, et ob utilitatem religionis id concesserit; et num adhuc hae concessionis causae perseverent; an mensae nummulariae, in quibus clerici opus aliquod agunt, honestate personarum et principiorum tales sint, ut non dedecet sacerdotem in iis partem habere; an in iisdem administratio ita recte geratur, ut omne absit decoctionis periculum, in quo sacerdotes convoluti maneant; et quomodo caverit de securitate huius notitiae; an denique qui hisce arcis applicati sunt a religiosa sacerdotalis vitae praxi deflexerint, et molestiam aliquam attulerint; et si ita sit, Ordinarius casus proponat et remedia suggerat.*

Nonnullis tantum clericis, forsitan decem licentia data est operam suam praestandi in mensis nummulariis parsimonialibus; licentia data est ratione communis boni deficientibus laicis. Hae

mensae nummulariae honestate personarum et principiorum tales sunt, ut non dedeant sacerdotes in iis partem habere. In iis administratio ita recte geritur, ut omne absit decoctionis periculum. Sacerdotes his arcibus applicati molestiam aliquam non attulerunt et a religiosa sacerdotalis vitae praxi non deflexerunt.

49. An clericus praestet eam quam can. 127 praescribit obedientiam et reverentiam erga Ordinarium suum, et erga Apostolicam Sedem; et si sint qui graviter deficiunt, eos Ordinarius denunciaret. Si adsit in dioecesi clericus diversi ritus et linguae, quaenam sit inter clericos caritas et quaenam Ordinario cura fuerit pro utrisque.

Clericus eam, quam Can. 127 praescribit obedientiam et reverentiam erga Ordinarium et erga Apostolicam Sedem praestat. Clericus diversi ritus et diversae linguae in dioecesi non adest.

50. An generatim clericus officia obsequenter suscipiat, quae Ordinarius iuxta can. 128 eis committit; an habeantur, qui quamvis viribus polleant, otiosi tamen vivere malunt; si habeantur qui Universitates laicas frequentent, an hi servaverint ac servent leges a S. C. Consistoriali ad rem statutas; et si huiusmodi adsint, eos Ordinarius indicet.

Officia ab Episcopo clericis commissa libenter suscipiuntur et implentur. Clerici otiosi non adsunt, quia propter sacerdotum penuriam omnes sacerdotes, qui viribus pollent, ad laborem vocantur.

51. An adsint sacerdotes qui in diariis et libellis periodicis scribant vel ea moderentur; et qua facultate et utilitate id peragant. Can. 1386 § 1.

Adsunt nonnulli sacerdotes, qui in diariis et libellis periodicis scribant et ea moderantur; hoc faciunt cum licentia Ordinarii et bono fructu et utilitate.

52. An adsint de clero qui cum scandalo diaria et ephemerides vel libros legant quae dedecent;

qui factionibus municipalibus vel politicis indebite se immisceant; qui ad statum saecularem redacti sint, aut per nefas ad illum sponte sua sint regressi. Cann. 211-214; et quid fiat ad horum malorum remedium.

Clerici, qui cum scandalo diaria et ephemerides vel libros legunt, quae dedecent, mihi non sunt noti. Sacerdotes dioecesis rebus politicis et factionibus municipalibus indebite se non immiscent.

Ad statum saecularem pauci clerici minores regressi sunt, qui e seminario majori voluntarie aut coacte post susceptos ordines minores regressi sunt. Clericus major, qui cum licentia Apostolica ad statum laicalem rediit, non adest.

53. An et quo fructu aliquas ex poenis recensitis in can. 2298 Ordinarius irrogaverit, et casus graviores referat.

Poenae in Can. 2298 recensitae in elapso quinquennio nulli clericorum irrogatae sunt.

Caput VIII. *De Capitulis.*

54. Si desit Capitulum cathedrale, dicatur quot consultores dioecesani habeantur, et serventur circa ipsos quae cann. 424-428 statuunt.

Capitulum cathedrale adest.

55. Si adsit cathedrale Capitulum, dicatur quot dignitatibus et canonicis constet; adsintne officia canonici theologi et poenitentarii et serventur ab ipsis quae cann. 398-401 iubent; habeantur alii beneficiati minores, et quot.

Capitulum cathedrale constat octo canonicis, quorum tres sunt dignitates, nempe praepositus, decanus et scholasticus. Adsunt officia canonici theologi et poenitentiarum; servantur, quae Can. 398 - 401 jubent. Alii beneficiati minores non habentur.

56. Exponatur quae sit dotatio Capituli seu beneficiatorum. In distributionum seu punctaturarum disciplina vigeantne et servantur regulae can. 395.

Omnes dignitarii et canonici Capituli cathedralis annua salaria e fundo religionis habent, quae a gubernio solvuntur unicuique canonico juxta leges ab 1929 vigentes in capitulis novis, qui fundationem non habent. Primo dignitario i. e. praeposito debentur 4300, unicuique ceterorum dignitariorum et canonicorum 3970 schelingorum cum quibusdam annuariis addidamentis. Distributiones quotidianae introduci nequeunt, quia propria fundatio Capituli deest. Sed in dignitates et canonicos negligentes pecuniariae mulctae constitutae sunt, quae distributionum locum habent. Etiam punctator nominatus est, qui absentes a divinis officiis quotidie notat.

57. Si adsint canonicatus aut beneficia patronata, curaveritne Ordinarius, et quo fructu, ut patroni spiritualia suffragia loco iuris patronatus, aut saltem loco iuris praesentandi, acceptarent, iuxta can. 1451.

Canonicatus aut beneficia patronata non adsunt.

58. Adsintne statuta iuxta cann. 410 et 416.

Capitulum cathedrale habet statuta a die 14. Novembris 1876, in quibus juxta Can. 416 designatur norma, ad quam canonici in servitio altaris funguntur per turnum, quae statuta ad amussim servantur.

59. Quot adsint canonici ad honorem; et servantur de ipsis regulae can. 406.

In dioecesi sex canonici honorarii adsunt, qui ab Episcopo audito Capitulo nominantur. Omnes canonici sunt dioecesani et in dioecesi vivunt.

60. Sede episcopali vacante, quaenam vigeat ratio providendi dioecesis regimini; servatane fuit, ultima vacationis vice, disciplina quam cann. 429-443 praescribunt.

Sede vacante episcopali Capitulum procedit ad electionem Vicarii capitularis. Ultima vacationis vice haec procedendi ratio rite servata fuit. Constitutio vicarii capitularis et oeconomici per actum capitularem facta est.

61. Dicatur aliquid de modo quo Capitulum sacras functiones peragit, quo se gerit erga suum Ordinarium, et de aliis quae ad eius bonum nomen pertinent.

Capitulum sacras functiones accurate peragit. Unio inter Ordinarium et Capitulum semper vigit.

62. Si adsint in dioecesi Capitula, praesertim insignia, vel Communiae cleri ad modum Capitulorum, Ordinarius de iis referat analoge ad ea quae pro cathedrali Capitulo sunt requisita.

Alia capitula in dioecesi non adsunt.

Caput IX.

De Vicariis foraneis et parochis.

63. Referatur an Vicarii foranei adimpleant diligenter ea omnia quae can. 447 praescribit de vigilantia in ecclesiasticos viros sui ambitus seu districtus, de cura ut canonicae leges et decreta Ordinarii observentur, de aliisque; an paroecias juxta normas ab Ordinario datas visitent; et an quotannis rationem reddant Ordinario de statu sui vicariatus iuxta can. 449.

Vicarii foranei, etiam decani dicti, sunt 26. Omnia diligenter adimplent, quae in Cod. J. C. praescribuntur:

- a) de vigilantia in ecclesiasticos viros sui ambitus;
- b) de cura, ut canonicae leges et decreta Ordinarii observentur, ut debitae cautelae circa materiam sacrificii eucharistici adhibeantur et sacrae functiones rite celebrentur, ut bona ecclesiastica diligenter administrantur et libri paroeciales recte conscribantur et asserventur. Paroecias juxta legem dioecesanam quolibet anno visitant et elapso anno Ordinario de statu sui vicariatus rationem reddunt.

64. An paroeciae omnes de suo proprio pastore sint provisae; et servetne lex a can. 460 lata de uno dumtaxat pastore in unaquaque paroecia habendo, reprobata qualibet consuetudine et revocato quolibet privilegio.

Paroeciae omnes de suo proprio pastore sunt provisae; sed propter penuriam sacerdotum saepius evenit, ut una vel altera parochia cum exiguo fidelium numero vacet et ad tempus a pastore viciniori administratur. Non in omnibus parochiis tot sacerdotes sunt, quot requiruntur. In unaquaque unus tantum parochus est, qui actualiter curam animarum gerit.

65. An adsint paroeciae amovibiles, quot, et qua de causa. An et quot unitae Capitulis sive cathedrali, sive collegiatis, domui religiosae, aut alii morali personae: et in hoc casu utrum serventur leges de vicario curato constituendo cum libero exercitio animarum curae iuxta statuta in cann. 415, 471 et 609 § 1. Et si religiosus sit parochus, an sarta tectaue sint quae Cann. 630, 631 hac de re praescribunt.

Paroeciae saeculares amovibiles in dioecesi non adsunt. Domibus religiosis 117 parochiae inter 404 unitae sunt. Serventur leges de vicario curato constituendo cum libero exercitio animarum curae assignata eidem congrua fructuum portione. Parochiae 114 curae regularium demandatae sunt per incorporationem pleno jure monasteriis factam et tres parochiae non per incorporationem proprie factam, scilicet parochia ss. Trinitatis in St. Poelten apud fratres minores S. Francisci, parochia S. Joseph in St. Poelten apud Carmelitas non calceatos et parochia in Artstetten apud Oblatos S. Francisci Salesii, quae parochiae ab Episcopo suo tempore consentiente Capitulo hisce religiosis additae sunt. Praescripta Can. 630 et 631 in dioecesi semper observatae sunt.

66. An et quot adsint patronatui obnoxiae; an et quo fructu cura fuerit Ordinario ut patroni spiritualia suffragia loco iuris patronatus aut saltem loco iuris praesentandi acceptarent iuxta can. 1451; sin minus, an in praesentatione servatae sint leges a cann. 1457 seqq. latae, ac maxime a can. 1452 in casu electionis seu praesentationis popularis.

Parochiae fere omnes obnoxiae sunt juri patronatus ecclesiastico vel laico. Liberae Episcopi collationi subiciuntur tantummodo parochia cum ecclesia cathedrali conjuncta, parochia ad S. Joseph in St. Poelten, parochiae Abstetten, Ertl, St. Valentin, St. Georgen ad Ybbsfeld, Viehdorf et 3 beneficia simplicia.

Patroni jus patronatus quo fruuntur praesertim jus praesentandi semper exercuerunt et nulla spes adest, ut loco sui juris spiritualia suffragia acceptent. Patronus cum jure patronatus ecclesiastici praesentare debet unum ex tribus ab Ordinario designatis; patronus autem cum jure patronatus laici dignum aliquem inter plures. Haec consuetudo, quae cum legibus civilibus concordat, etiam nunc observatur.

In dioecesi non adsunt praesentationes populares ad beneficia curata, sed tantum ad 12 beneficia simplicia.

67. An provisio paroeciarum quae sunt liberae collationis fiat per concursum, et qua ratione concursus celebretur. Can. 455 seqq.

Provisio omnium parochiarum fit per concursum generalem. Concursus hoc modo celebratur:

Ad doctrinam in sacris disciplinis explorandam bina quotannis examina generalia pro concursu parochiali instituuntur ita, ut qui iisdem satisfecerunt, per sexennium ad munus parochiale adipiscendum habiles censeantur. Concursus quoad scientiam habetur per examinatores prosynodales ad sacram canonum normam electos.

68. Quibus redditibus parochi vivant, an ex immobilibus, ex publico foenore vel aerario, an ex incertis stolae, et fidelium vel dioecesis contributione. An commode generatim vivant, et an adsint qui egestate laborant. An domo propria paroeciali, saltem conducta eaque sufficienti, generatim instructi sint; et si non, an studium sit et probabilitas ut ea instrui valeant.

Parochi vivunt partim ex immobilibus, partim ex publico aerario et ex incertis stolae contributionibus. Generatim commode vivunt. Omnes paroeciae domo propria sufficienti instructae sunt excepta parochia Plankenstein, in qua parochus in castello quodam habitat.

69. An parochi generatim satisfaciant iis quae praescribunt: can. 463 § 4 circa gratuitum ministerium praestandum iis qui solvendo pares non sunt; can. 465 circa residentiam; can. 466 circa applicationem missae pro populo; can. 467 circa sacramentorum administrationem et animarum salutis zelum; can. 468 circa infirmorum curam; can. 469 circa vigilantiam ne errores contra fidem et vitia subrepant et circa opera caritatis, fidei et pietatis in paroecia instituenda et fovenda; can. 470 circa paroeciales libros recte conficiendos; circa exemplaria tradenda quotannis Curiae episcopali; can. 785 circa sacra olea a parochis loco decenti ac tuto custodienda.

Parochi generatim officiis suis sincere satisfaciunt. Gratuitum ministerium non denegant iis, qui solvendo pares non possunt³, residentiam observant, obligationem applicandae missae pro populo adimplent, sacramenta fidelibus administrant, animarum salutis zelum ostendunt, sedula cura aegrotos adjuvant et vigilant, ne errores contra fidem et vitia subrepant, opera caritatis, fidei et pietatis fovant, paroeciales libros conscribunt et diligenter asservant, quorum exemplaria quotannis Curiae episcopali traduntur, sacra olea in ecclesia in decenti custodia asservant.

70. Circa baptismum: an quaelibet ecclesia parochialis sacro fonte sit instructa iuxta can. 774, et quoties infantes sine periculo aut gravi incommodo ad paroecialem transferri nequeant, an parochus ad proximiorum ecclesiam vel publicum oratorium pro sacramento ministrando ultro libenterque accedat iuxta can. 775.

Quaelibet ecclesia parochialis baptismalem fontem habet. In dioecesi baptismus semper in ecclesia ad fontem sacrum administratur, nisi propter infantis infirmitatem aut aliam justam causam exceptio admittitur. Si periculum in mora est etiam in domibus privatorum confertur baptismus, sed raro fit certiorato Ordinario. Etiam in oratorio publico intra fines paroeciae baptismus conferri potest, sed hoc fit tantum in casibus particularibus.

71. Circa SSmam Eucharistiam: an parochis cura sit studiumque indefessum ut, iuxta can. 863, fideles saepius et etiam quotidie pane Eucharistico reficiantur; ut iuxta can. 865 infirmi, dum plene sunt sui compotes, S. Viaticum suscipiant; ut iuxta can. 1273, 1274 et 1275 cultus SSmi Sacramenti augeatur, excitando fideles ad quotidianam missae adsistentiam, ad visitationem serotinam peragendam, exponendo statis temporibus SSmam Eucharistiam, aliaque utilia peragendo; ut iuxta can. 854, servata quidem parentibus et confessariis debita libertate ad iudicandum de sufficienti puerorum dispositione ad primam communionem, iidem parentes ne negligant officium suum, et alii abusus ne subrepant.

Parochi pro viribus curant fideles suos ad sacramentorum frequentiam et ad s. communionem, etiam quotidianam excitare. Revera in multis parochiis non pauci fideles saepius imo quotidie

³ Statt „sunt“.

pane eucharistico reficiuntur. Infirmi viaticum dum plene sunt sui compotes suscipiunt. In nonnullis majoribus civitatibus, in quibus etiam fideles sunt, qui indifferentissimi lue infecti sunt aut socialisticae sectae adhaerent, saepius evenit, ut parochus sero vocetur.

Fideles excitantur ad quotidianam missae assistentiam; pastores omnem curam indefessam habent, ut saltem diebus dominicis et festivis fideles in ecclesiam conveniant et Ss.

Sacramentum visitent.

Saepius ss. Eucharistia exponitur ad adorationem. In nostra dioecesi perpetua ss. Sacramenti adoratio ante 40 annos introducta est et hisce diebus multi fideles ad sacramenta suscipienda accedunt. Haec adoratio ubique majori qua fieri potest solemnitate habetur.

Quoad pueros ad primam communionem admittendos decretum S. Congreg. Sacr. de 8.

Augusti 1910 „Quam singulari” observatur. Curant parochi, ut parentes in hac re non negligant officium suum. Sunt nonnulli parentes in centris industrialibus, qui puerorum religiosam institutionem non tantum negligunt, sed pueros a s. communionem dehortantur et arcent. Sed sunt perpauci.

72. Circa extremam unctionem: an parochis cura sit, ut hoc sacramentum ab infirmis recipiatur dum sui plene compotes sunt.

Parochis cura est, ut extrema unctio ab infirmis recipiatur, dum sui plene compotes sunt.

73. Circa matrimonii celebrationem: an parochis omnibus cura sit diligens observandi quae praescripta sunt in Codice lib. III, tit. VII, circa libertatem status, impedimentorum dispensationem, sacros ritus, et adnotationem matrimonii.

Parochi etiam vigilant, ut circa matrimonii celebrationem omnia observentur, quae ab ecclesia circa libertatis status, dispensationem impedimentorum, sacros ritus et adnotationem in libris parochialibus praescripta sunt.

74. Circa catechesim: an ab omnibus parochis diligenter serventur quae praescribit can. 1330 circa peculiarem catechismum pro prima confessione et communionem et pro confirmationem puerorum; et cann. 1331-1336 de catechismo diebus festis impartiendo tum pueris tum adultis.

Parochi eorumque cooperatores indefesse pueros in catechismo instruunt et per notabile tempus ad sacramenta poenitentiae et confirmationis rite suscipienda praeparant et peculiari studio pueros instituunt, ut sancte Sancta primum de altari libent.

Diebus dominicis ad vespas parochi catechismum fidelibus adultis explicant.

75. Circa evangelii explanationem: an ab omnibus lex servetur can. 1344; circa sacras conciones: an statis quibusdam temporibus sacrae conciones frequentius habeantur ad normam can. 1346, et sacrae missiones locum habeant iuxta can. 1349.

Diebus dominicis ceterisque per annum festis de praecepto parochi verbum divinum praedicant. Tempore Quadragesimae sacrae conciones fere in omnibus paroeciis habentur, in ecclesia cathedrali etiam tempore Adventus. Sacrae missiones persaepe instituuntur et parochi curant, ut Can. 1349 observetur. Via crucis, rosarium, mensis Marianus, exercitia spiritualia, tridua spiritualia et alia similia ad augendam fidelium pietatem in tota dioecesi celebrantur et fidelibus commendantur.

76. An vicarii cooperatores aliique animarum curatores suis officiis laudabiliter fungantur iuxta can. 473 seqq.

Vicarii cooperatores et alii animarum curatores perpaucis exceptis suis officiis laudabiliter funguntur.

Caput X.

De Religiosis.

77. *An Ordinarius sive per se, sive per alium, quinquennalem visitationem domorum religiosarum peregerit iuxta cann. 512, 513: et quae notabiliora adnotanda habeat.*

Per commissarios episcopales domus religiosarum visitatae sunt juxta Can. 512, 513. Virgines in his domibus viventes ita religiose vivunt, ut fidelibus exemplo sunt; statuta congregationum religiosissime observantur.

78. *Utrum religiosi, sive viri, sive mulieres, vitam communem ducant; an sint qui habitent soli, vel in domibus privatis cum saecularibus, et quo iure; quae sit in utroque casu eorum fama; quatenam pro dioecesi utilitas; an catechismum tradant, si Ordinarius requisierit iuxta can. 1334; quo habitu incedant.*

Religiosi tum viri tum mulieres vitam commune ducunt. Nonnulli religiosi cum licentia suorum Superiorum extra monasterium vivunt et munere aut missarii aut oeconomi funguntur. Fama religiosorum generatim bona est. Multi religiosorum in paroeciis monasteriis incorporatis in cura animarum desudant; alii institutioni juventutis operam dant. Patres Congregationis Ss. Redemptoris missiones sacras et exercitia spiritualia in seminariis bono cum fructu habent.

Catechismum tradunt in paroeciis ii regulares, qui in paroeciis monasteriis incorporatis in cura animarum constituti sunt. Habitu clericali incedunt.

79. *Si quaestuant adsint, sive viri, sive mulieres, an canonicae praescriptiones cann. 621, 622, 624 servaverint: an aliquod inconveniens acciderit, vel aliquid sit de hac re animadvertendum.*

Quaestuant religiosi, viri et mulieres, praecepta Cod. J. C. servant et numquam aliquid inconveniens accedit.

80. *Si congregatio aliqua dioecesani iuris, vel societas sive virorum sive mulierum in communi sine votis viventium habeatur, Ordinarius de ea, aut de eis, nomen dicat, finem, sodalium numerum, utilitatem, et si quae alia observanda habeat.*

Congregatio aliqua dioecesani juris vel societas virorum aut mulierum, quae in communi sine votis vivunt, non habetur.

81. *Referat Ordinarius an aliquod offendiculum cum religiosis habeat in suae iurisdictionis exercitio.*

Offendiculum in exercitio iurisdictionis cum regularibus, quamvis in nostra dioecesi omnes religiosi exempti sunt, non habeo.

82. *Si adsint religiosi viri ordinibus sacris iam initiati, qui exclaustriati, saecularizati aut dimissi a religione fuerint, referat Ordinarius quid de ipsis dicendum iuxta cann. 639, 640, 669 seqq.*

Religiosi saecularizati nonnulli in dioecesi sunt. Hi in cura animarum laudabiliter laborant. Exclaustriati et dimissi, in quantum scio, non adsunt.

83. *De religiosis mulieribus in specie Ordinarius referat:*

a) *an observentur canonicae leges circa admissionem ad novitiatum, professionem, clausuram, confessarios ac bonorum temporalium administrationem iuxta cann. 512, 513, 520-527, 533-535, 547, 549, 550, 552, 600-605;*

b) *si quae monasteria monialium superioribus regularibus sint subiecta, an in casibus a iure statutis Ordinario subdantur iuxta cann. 500 § 2 et 615;*

c) *quae vitae activae sunt quibus diversis operibus se addicant, et quo fructu;*

d) si sint quae infirmis in privatis domibus adsistant, aut rem domesticam in nosocomiis, Seminariis vel similibus virorum domibus gerant, an cautum sit a periculis quae in his adiunctis obversantur, et an aliquid habeatur deplorandum.

De religiosis mulieribus referre possum:

a) Canonicae leges circa admissionem ad novitiatum, professionem, clausuram, confessarios et bonorum temporalium administrationem rite observantur. Moniales cum clausura Apostolica et votis solemnibus in dioecesi non adsunt. Congregationes virginum religiosarum in dioecesi existentes habent clausuram episcopalem cum votis simplicibus sive temporaneis sive perpetuis. Pro confessione monialium leges ecclesiasticae observantur. Omnis domus religiosarum habet confessarium ordinarium et extraordinarium. Dotes in fines convenientes erogantur. Ratio administrationis in instituto juris dioecesani quotannis Episcopo vel commissario episcopali redditur. Ante religiosae obitum dos non impenditur.

b) Monasteria superioribus regularibus subjecta non adsunt.

c) Religiosae partim vitam activam agunt, puellas instruunt, hospitalia et orphanotrophia dirigunt, infirmis in domibus privatis auxilium ferunt et alia charitatis exercitia exercent. Aliae perpetuam adorationem Ss. Sacramenti colunt, paramenta sacra conficiunt aut vitam contemplativam agunt.

d) Sunt etiam, quae rem domesticam in nosocomiis et seminariis gerunt. Non habetur de iis aliquid deplorandum.

Caput XI.

De populo fideli.

84. Dicatur quinam sint generatim populi mores: quatenus vita christiana privata in familiis: quatenus publica in oppidis et civitatibus: an in externis pompis et solemnitatibus magis consistat, quam in vero pietatis spiritu. Et si sint differentiae notabiles unius loci ab alio, indicentur. Quid fiat ut christianae vitae professio, si paululum defecit aut a recta via declinavit, sensim reducatur.

Contestari possum maximam fidelium partem in dioecesi spiritu fidei et charitatis christianae animatam esse. Mores populi universim doctrinae christianae accomodati sunt. Sunt etiam vitia et scelera frequentiora. Blasphemia, lascivia et luxuria praesertim in civitatibus nominandae sunt. Divortia inter maritos saepe inveniuntur. Sunt etiam, qui dispensationem ab impedimento ligaminis a civili gubernio petierunt et obtinuerunt et relicto priori conjugio legitimo cum altero adulterant. Etiam socialistarum antesignani verbis et scriptis perversa sua principia propagare conantur, quo fit, ut etiam in nostra dioecesi non parvus numerus opificum, operariorum et aliorum hominum cultorum socialismi lue infectus est. Ut christianae vitae professio sensim reducatur, missiones et exercitia spiritualia habentur.

85. Qua reverentia clericos, et maxime Episcopum et S. Pontificem, populus prosequatur. Can. 119.

Clericos, Episcopum, s. Pontificem fideles reverentia prosequuntur. Nonnisi sic dicti „libere Cogitantes” (Freidenker) et antesignani socialistarum odio erga hierarchiam impleti sunt.

86. Quae sit observantia: can. 1248 circa praeceptum audiendi sacrum et abstinendi ab operibus servilibus diebus festis; cann. 1252, 1254 circa abstinentiam et ieiunium; can. 770 circa sollicitam baptismi collationem infantibus; can. 859 circa communionem paschalem: quot sint ex viris et ex mulieribus qui, cum sint professione catholici, nihilominus eam negligunt, facta proportione pro singulis centenibus fidelium; can. 863 circa frequentem communionem; cann. 865 et 944 circa extrema sacramenta: an sint inter eos qui catholici censentur, qui haec sacramenta differunt, negligunt aut etiam recusant: et dicatur eorum numerus, habita proportione pro centenibus; can. 1203, 1239 seqq. circa cremationis

reprobationem et funera: dicatur, servata proportione ut supra, quot ex iis qui catholici dicuntur funeribus mere civilibus seu irreligiosis sepeliantur: an id contigat ex nimietate taxarum stolae, an ex alia causa.

Dominicis et festivis diebus fideles generatim sacram missam audiunt et ab operibus servilibus abstinere. In nonnullis urbibus dies dominici et festivi deturpantur ebrietatibus, luxuriis, oblectationibus peccaminosis.

Observantia legum abstinence et jejunii religiosa quidem est apud homines rusticos. In nostra provincia ecclesiastica lex jejunii et abstinence notabiliter per facultatem Apostolicam moderata et temperata est.

Infantes in omnibus parochiis quam primum baptizantur. Sunt quidem, sed non multi, qui hoc sacramentum negligunt et administrationem huius sacramenti prohibent.

Praeceptum paschale a longe majori fidelium parte observatur. Mulieres minus quam viri catholici hoc praecceptum negligunt et in pagis fere omnes catholici communionem paschalem celebrant. In civitatibus et locis, in quibus socialistae sunt, a mensa Eucharistica multi se abstinere. Ex centenis singulis fidelium certe 90 praecceptum paschale implent.

Fideles frequenter ad S. Communionem accedunt in civitatibus et pagis. Anno elapso in dioecesi circiter 2,450.000 communionum numeratae sunt.

Juventus christiana per indefessum animarum pastorum zelum non tantum elementis fidei imbuitur, sed etiam ad frequentanda sacramenta invitatur bono cum successu.

Fideles, qui graviter decumbunt, fere omnes s. sacramenta deponunt et raro aegrotantes sine sacramentis discedunt. Rarissime evenit, ut extrema sacramenta recusetur.

Fidelium corpora sepeliuntur. Ex iis, qui catholici dicuntur, quotannis vix 30 ad cremationem transferuntur. Crematorium in dioecesi non adest.

87. Circa matrimonium: an matrimonia mere civilia, concubinatus et divortia habeantur, et qua proportione; an vitia contra sanctitatem matrimonii irrepserint; quid fiat ut haec mala removeantur.

Matrimonia mere civilia raro habentur, sed non raro in civitatibus majoribus concubinatus. Divortia habentur non pauca. In qua proportione concubinatus et divortia habentur, accurate dicere non possum, forsitan 1 ½ %. Post bellum vitia contra sanctitatem matrimonii irrepserunt. Parochi monentur, ut diligenter et caute fideles instruant de sanctitate et fine matrimonii et de conjugum officiis in examine sponsorum. In matrimoniis mere civilibus pastores curant, ut postea etiam coram facie ecclesiae matrimonia valida fiant, si non impedimenta indispensabilia obstant, et ad tollendos concubinatus pari modo omnem dant operam.

88. Ubi catholici cum acatholicis mixti sunt, et mixta matrimonia habentur, dicatur numerus horum matrimoniorum tum absolutus tum relativus ad matrimonia non mixta: quaenam exinde detrimenta religioni proveniant: an serventur ab his contrahentibus clausulae can. 1061.

Matrimonia mixta sunt perpauca. Ex his matrimoniis mixtis hoc catholicae fidei detrimentum aliquoties provenit, ut educatio proles catholica negligatur, et interdum etiam fit, ut contra stipulationes factas universa proles in religione acatholica instituatur. Parochi omni studio ab huiusmodi contrahendis nuptiis fideles avertere curant.

89. De christiana educatione proles: quomodo generatim parentes et qui loco parentum sunt, in sinu familiae satisfaciant gravissimae huic obligationi, de qua can. 1113 et 1372: et quae cura sit ne ab hoc officio fideles deficiant.

Generatim parentes curant prolem in sinu familiae religiose educare. Inter socialistas sunt nonnulli, qui educationem proles religiosam et moralem non tantum negligunt sed etiam rejiciunt et suos pueros a suscipiendo sacramenta detinent et visitationem S. Missae prohibent. Sed paucissimi in dioecesi hoc fecerunt.

90. *De scholis: an in publicis scholis, praesertim elementaribus, servetur praescriptum can. 1373 de institutione religiosa puerorum. Et si non, qualibet de causa; an cura sit fidelibus et clero instituendi pro catholicis pueris scholas confessionales, eosque avertendi a scholis acatholicis, neutris, mixtis, iuxta can. 1374.*

Ratio institutionis et educationis puerorum in scholis publicis est sequens: In dioecesi existunt scholae publicae elementares et scholae sic dictae mediae (Gymnasium, Realschule). Vigore legis civilis de 25 Maii 1868 habet res publica supremam directionem et inspectionem supra omnes res, quae ad institutionem et educationem civium pertinent. Sed competens societas religiosa jure immediatae inspectionis gaudet quoad institutionem religiosam et exercitia ad religionem pertinentia. Propterea filii, qui a parentibus scholis publicis traduntur, etiam in religione christiana a parrocho vel alio sacerdote instituuntur et ad exercitia ad religionem attinentia obligantur.

Horae pro institutione religiosa in scholis accurate destinatae et terminatae sunt ita, ut iisdem horis sacerdos se accomodare debeat.

Quamvis hae leges civiles juri ecclesiae in multis adversentur et haud raro exercitium jurisdictionis ecclesiasticae impedire possent, quia in tradendis disciplinis profanis ludimagister non tenetur doctrinam catholicam sequi, tamen fateri possum, in praxi hucusque auctoritatem civilem saepius mitius procedere, quam verba legum admittunt, et si parrochi munus catechizandi diligenter implent, boni fructus percipi possunt. Ludimagistris munus catecheticum ab Ordinario rarissime et transitorie tantum committitur, solummodo in casu necessitatis, si sacerdos aegrotat aut ex alia justa causa atque ea tantum conditione, ut sint idonei et vitae integritate et fide christiana praeluceant.

Etiam in scholis mediis discipuli pleniori religionis doctrina excoluntur per sacerdotes zelo et doctrina praestantes. Anno quolibet elapso de statu religionis ad Episcopum fit per commissarium episcopalem, qui catholicae veritati tradendae invigilat et scholas visitat.

91. *De conditione et statu scholarum confessionalium, praesertim elementarium, enucleate referatur: quomodo sustententur, a quot alumnis frequententur, qualique profectu. Et si scholae confessionales institui non potuerint, indicetur causa: et dicatur, an per varia opera post-scholaria, hoc est oratoria festiva, Congregationes Marianas, scholas catechisticas, aliisve modis, cautum pro viribus sit praeservationi puerorum et puellarum.*

Scholae propriae confessionales non adsunt. Sunt autem scholae multae elementares, in quibus puellae a religiosis instruuntur, e.g. a virginibus anglicanis, a sororibus scholarum III. ordinis S. Francisci et a filiabus divini Salvatoris. Hae scholae sunt privatae, sed fidem publicam habent, quia supremae inspectioni rei publicae quoad disciplinam et docendi methodum subjectae sunt. Eiusmodi scholae libenter a puellis catholicis frequentantur. Sustentantur partim a communitate civitatis partim ab ipsis congregationibus.

92. *De religiosis et piis laicorum associationibus; an adsint in dioecesi tertii Ordines saeculares, et confraternitates, illae praesertim Ssmi Sacramenti et Christianae doctrinae, aliaeque piae uniones potissimum pro iuvenibus: quo numero et quo religionis profectu.*

Associationes piae et religiosae constitutae permultae adsunt et quidem confraternitas Ss. Cordis Jesu, quae fere in omnibus paroeciis erecta est, uniones catholicae pro missionibus sublevandis, sodalitas Ss. Sacramenti. Adest sacerdotum associatio pro adoratione Ss. Sacramenti. Confraternitas christianae doctrinae in dioecesi nondum erecta est, quia non est necessaria. In doctrina christiana pueri a sacerdotibus in scholis et in diebus dominicis in ecclesia erudiuntur. Adsunt piae uniones potissimum pro iuvenibus, et quidem sodalitates Marianae et uniones juvenum (Burschenvereine). Associationes multum fructum afferunt.

93. *An hae associationes servant omnes praescripta: can. 690 de subiectione erga Ordinarium; can. 691 de administrationis modo.*

Sodalitates in dioecesi existentes ab ecclesiastica auctoritate erectae sunt et huic auctoritati subjiciuntur.

94. *An adsint inter catholicos associationes illae, quae sociales vocantur, agricolarum, operariorum, mulierum in hunc vel alium caritativum finem, vel mutuuum subsidium; an asyla pro infantibus, patronatus pro iuvenibus, pro emigrantibus etc., circuli pro iuventute, laboratoria pro artificibus, vel pro puellis etc.: quo spiritu agantur: an directioni et moderationi Ordinarii et Apostolicae Sedis dociliter subsint: quaenam beneficia sive moralia sive temporalia praestent.*

Adsunt inter catholicos etiam associationes, quae sociales vocantur. Adest associatio agricolarum (Bauernbund), operariorum (Meister-, Gesellenverein, Arbeitsbund), mulierum (Frauenorganisation, Elisabethverein), asyli pro infantibus, patronatus pro juvenibus. Magni momenti in dioecesi sunt „unio sic dicta popularis” (Volksbund) et „unio ad adjuvandas bonas ephemeridas” (Pressverein). Omnes uniones bono spiritu aguntur et praestant beneficia non pauca moralia et temporalia.

95. *An cura sit ut qui hisce associationibus sive religiosis et piis, sive socialibus adscripti sunt, in fidei doctrina instituantur et christianam vitam ducant.*

Curatur, ut qui associationibus religiosis et piis adscripti sunt, in fidei doctrina instituantur et vitam christianam ducant.

96. *An et qua diffusione ephemerides vel diaria obscoena, irreligiosa, modernistica vel liberalia dioecesim pervadant: an libri quoque huius generis diffusi sint; quid fiat ad tantum malum coercendum et quo fructu.*

Ephemerides et diaria obscoena in dioecesi non eduntur. Irreligiosa, liberalia et socialistica dioecesim pervadunt. A catholicis fidelibus, praesertim a piis unionibus et a sacerdotibus strenue agitur, ut eiusmodi religioni nociva a fidelibus removeantur et ephemerides religioni et ecclesiae ferventes divulgentur. Etiam 6 ephemerides, qui qualibet hebdomada prelum relinquunt, cum effectum et bono fructu religionem in dioecesi defendunt. Exstant in variis locis lectoria et bibliothecae populares catholicae.

97. *An massonicae sectae addicti, vel etiam massonicae tabernae in dioecesi habeantur: quanta et quali activitate operam adversus religionem moliantur; quid fiat ad occurrendum huic malo.*

Massonicae tabernae in dioecesi non habentur. Utrum quidam massonicae sectae addicti in dioecesi vivant, negare non audeo. Certe non sunt pauci, qui religioni infensi sunt et massonicae sectae favent.

98. *An socialismi societates habeantur: quot numero, quanti momenti et quali religionis noxa: et quid fiat ad hanc avertendam.*

Socialismi societates habentur imprimis in centris industrialibus. Non pauci socialistae ecclesiae catholicae tergum vertunt cum suis familiis, quinquennio elapso in dioecesi 1795, sed nonnulli horum infidelium iterum in sinum ecclesiae redeunt, quinquennio elapso 909.

99. *Utrum in exercitio iurium politicorum et civilium fideles catholici religionis bono et ecclesiae libertati pro viribus consulant.*

In exercitio iurium politicorum et civilium fideles agrestes catholici tales viros eligunt, qui bono religionis et ecclesiae libertati in publicis comitiis pro viribus consulunt. In oppidis multi fidelium in electionibus ad comitia publica principia liberalismi et nationalismi sequuntur. Ex

quo fit, ut etiam viri religionem infestantes deputentur. In centris industrialibus socialismi asseclae eliguntur.

Caput XII.

Judicium syntheticum Ordinarii circa dioecesis statum.

100. Denique Ordinarius, omnibus in universum complexis, dicat, praesertim in prima sua relatione, quid actu sentiat de materiali et morali conditione dioecesis, quae spes melioris status affulgeat, quaenam maiora discrimina immineant.

In sequentibus vero relationibus addat, quomodo et quo fructu ad effectum perduxerit monita et mandata, si quae S. Congregatio in sua responsione ad praecedentem relationem significaverit: et utrum progressus, regressus, an potius idem ferme persistens status in rebus fidei et morum haberi videatur in dioecesi: et quaenam de eo censeantur causae.

Omnibus in universum complexis de materiali et morali conditione dioecesis sequentia dicere mihi liceat: Sincero animo testari possum, clerum totius dioecesis paucissimis exceptis zelo animarum atque morum integritate praefulgere et officia ecclesiastica diligentissime adimplere. Quo fit ut etiam fideles laici ad fidem catholicam servandam et ad mores ad Christi exemplum componendos excitantur. Christianae catechesi tradendae sedula cura sacerdotes navant. Verbum divinum indefesse praedicant, sacramenta sollerter administrant, quae a fidelibus libenter frequentantur. Summo Pontifici intime adhaerent et S. Romanam Ecclesiam omnium ecclesiarum matrem diligunt.

b) Quod fideles attinet, longe major pars spiritu fidei et charitatis christianae animata est. Fidelis populus studet Deum diligere et eius mandata servare. Mores populi doctrinae christianae accomodati sunt. Utique etiam vitia grassantur. Maxime deploranda sunt divortia inter maritos. Etiam Socialismus verbis et scriptis principia sua perversa propagare conatur. Sed clerus studet seductos verbis et exhortationibus ad principia catholica exsequenda revocare.

Ad S. Hippolytum (St. Poelten)
in Austria die 1. Januarii 1933.

Michael Memelauer
Epps. S. Hippolyti.

SANT' IPPOLITO (ST. POELTEN)
RELAZIONE 1928-1933

Dall'accurata ed ampia Relazione presentata alla S. Sede per il quinquennio 1928-1933 risulta che lo stato morale e religioso della diocesi di S. Ippolito è assai buono e soddisfacente. Notiamo, tra le molte, le seguenti

Cose da lodare:

1. Nell'amministrazione temporale, nell'ordinamento e custodia degli Archivi vengono esattamente osservate le prescrizioni canoniche (nn. 4-15).
2. Nell'ultimo quinquennio vennero edificate cinque nuove chiese. In genere la Casa di Dio vien tenuta colla massima cura e decenza (nn.19-21).
3. Del Clero in generale il Vescovo, con sincero animo, puo attestare che esso „zelo animarum et morum integritate praefulget, et officia ecclesiastica diligentissime adimplet” (n.100). Questo lusinghiero giudizio trova riscontro con quanto é esposto nel decorso della Relazione, specialmente sotto i numeri 47-53.
4. Dei parroci in particolare si nota che essi „indefesse pueros in catechismo instruunt (n. 74), saepius verbum divinum praedicant (n. 75), residentiam servant, sedula cura aegrotos adiuvant sacramenta administrant (n. 69 et alibi).”
5. Il popolo in generale è animato da spirito di fede, e si studia di conservarsi fedele alle pratiche della religione (n. 100). Molte e assai fiorenti appaiono le Associazioni religiose, le quali con piena sottomissione all'Autorità ecclesiastica „bono spiritu aguntur, et praestant beneficia non pauca moralia et temporalia (nn. 92-95).”

Osservazioni

1. Come nelle altre parti dell'Austria, anche nella diocesi di Sant'Ippolito il pericolo maggiore è costituito dal socialismo e comunismo, causa principale d'indifferenza religiosa e di non poche apostasie dalla fede cattolica, specie nei centri industriali. Si fa osservare che, nel quinquennio ultimo, 909 apostati son tornati al seno della Chiesa (nn. 16, 98). Ma il male grave persiste e domanda un sempre maggior impegno e zelo da parte del Clero.
2. Data la tenuità dei redditi, il Rettore dei Seminari maggiore e minore è anche economo (n. 43). Ciò tuttavia non sembra bene accordarsi col canone 1358, il quale senza eccezione, vuole che l'economista sia distinto dal Rettore.
3. Le parrocchie della diocesi – fere omnes – sono soggette a patronato. Si afferma che „nulla spes adest ut patroni loco sui iuris suffragia spiritualia acceptent”. Non risulta tuttavia che siansi fatte delle pratiche a questo proposito.

Roma, 26 aprile 1934

P. Tito di S. Paolo
Procurator Generalis Passionistarum

901/33

Excellentissimo Domino Michaeli Memelauer
Episcopo S. Hippolyti

18 Ianuarii 1935

Quae in postrema relatione de statu istius dioecesis enarrata sunt laeta obvenerunt huic S. Congregationi quae libenter gratulatur Excellentiae Vestrae reverendissimae de laboribus exantlatis pro grege tuis curis commisso. Placuit enim nosse generatim statum materiale et religiosum dioecesis bonum esse. Singulariter notatu digna visa sunt: diligentia qua observantur praescripta Codicis circa administrationem temporalium bonorum, circa archiva et inventaria; laudabilis zelus sacerdotum, qui morum integritate praefulgentes, officia ecclesiastica accurate adimplent, pueros in catechismo indefesse instruunt, et associationes Actionis Catholicae ita excolunt, ut eidem adscripti spiritus apostolatus bene efformati, beneficia non pauca praestent.

Tamen sicut in coeteris Austriae regionibus, etiam istic deplorandum est periculum indifferentismi, quod ex principiis perversis socialismi et communismi originem ducit, et periculum contra morum integritatem, quod ex vitiis contra matrimonii sanctitatem provenit. Quapropter monendi sunt parochi ut diligenter et caute fideles de sanctitate vitae coniugalis eiusve obligationibus instruant, atque inculcent, quae in Encyclica „Casti Connubii” continentur. Curet pariter Excellentia Vestra ut patroni loco iuris patronatus, cui fere omnes paroeciae obnoxiae sunt, spiritualia suffragia ad mentem SS. Canonum acceptent. Denique quo aptius praescripta dioecesana canonibus C. I. C. accomodare valeas, haec S. C. commendat ut quamprimum Synodum dioecesanam celebres ab anno 1908 nondum habitam. Quae dum ex munere meo Excellentiae Tuae commendo ...